

*Giv børnene ret
Til at lege og lære,
At drømme og forme,
Leve og være.
Kun der hvor børn
Kan føle sig trygge,
Gror det, de gamle
Kaldte for lykke.*

Carl Scharnberg

1. Projektskemaer

I Valbyhøj har vi valgt at lave en meget praksis nær læreplan, der er lavet i et projektskema, som vi selv har udviklet med inspiration fra bla. SMITTE-modellen.

Dato/Tidsplan angiver datoer, hvor skemaet er lavet eller den periode, det dækker.

Tema er en beskrivelse af den pædagogiske aktivitet.

Pejlemærke/Læreplanstema markerer, hvilke pejlemærker eller læreplanstemaer, det pågældende skema berører.

Læringsmål kan både være konkrete færdighedsmål og processerne hen imod et mål. Det er meget vigtigt, at målene er enkle og konkrete, så der kan findes tegn på, om aktiviteten er på vej mod de opsatte mål.

Fremgangsmåde beskriver, hvordan vi forventer aktiviteten vil forløbe, hvilke materialer, der skal bruges og hvem der er ansvarlig for hvad.

Tegn viser os, om aktiviteten er på vej mod de mål, vi har sat, og tegnene er ligeledes vigtige i forhold til at kunne evaluere processen.

Dokumentation beskriver, hvordan aktiviteten dokumenteres.

Børnemiljø beskriver, hvordan vi forventer, at børnene er inddraget i processen. Det er vigtigt, at børnene har medbestemmelse og medansvar, så de senere kan indgå i demokratiske processer.

Evaluering er vigtigt i forhold til at vurdere, om de opsatte mål og tegn følger den pædagogiske virkelighed, eller om vi skal ændre i vores tilgang til aktiviteterne og projekterne.

2. Evaluering

Generelt er der nogle fælles træk for evalueringen i læreplanen.

- Vi bruger projektskemaerne som evalueringsmetode.
- Der afholdes stuemøder hver uge, hvor børnegruppen gennemgås. Det enkelte barns udvikling og udviklingen i gruppen drøftes, og der laves handleplaner ud fra Vækstmodellen.
- To gange om året laver vi trivselsmålinger (TOPI)
- Vækstmodellen er også grundlaget for vores forældresamtaler, hvor der laves aftaler for det fremadrettede fokus. Disse aftaler evalueres løbende på stuen og med forældrene.
- Iagttagelser af børnene danner baggrund for en evaluering af, om tingene lykkes og om de trives med de aktiviteter og tiltag vi iværksætter. Iagttagelserne drøftes i personalegruppen.
- Læreplanen evalueres løbende på personalemøderne og på de årlige pædagogiske dage.

Disse punkter gælder for alle læreplanstemaerne – på de enkelte skemaer kan der være tilføjet yderligere måder at evaluere på.

3. Barnets alsidige personlige udvikling

3.1 Vuggestuen

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	Barnets alsidige personlige udvikling
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - Børnene skal blive selvhjulpne og selvstændige. - De skal mærke, at de har betydning og føle sig som en del af fællesskabet. - De skal styrkes i deres selvværd, lære at mærke egne grænser og behov og agere på dem. - De skal lære at lytte til andre og give plads. - De skal opøve evnen til at holde fokus i længere tid.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - Børnene bliver guidet til at blive selvhjulpne, fx i forhold til rækkefølger (først gå på wc, dernæst vaske hænder og til sidst tørre hænderne). - Vi hilser alle børn, der kommer med et "godmorgen" med navns nævnelse. Vi holder samling mindst 3 gange om ugen, med fokus på navnekort og hvem der er kommet og hvem der er fraværende. - Vi giver alle børn positiv voksenkontakt og omsorg hver dag. Vi lærer dem at markere grænser og at være opmærksomme på de andre børns grænser. Vi observerer og gør børnene opmærksomme på egne behov, samt spørger ind til dem og handler derpå. - Børnene skal lære at vente på tur fx i leg, hvor man venter på sin tur til trampolinen. - Vi laver aktiviteter, der kræver at børnene skal holde fokus, fx samling.
Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)	<ul style="list-style-type: none"> - Når børnene fx først vælger wc'et før håndvasken. At de selv aktivt handler i spørgsmål, der vedrører dem selv, frem for at vente på voksenhjælp. - Når barnet smiler ved vores hilsen og følger med de andre børn hen på tæppet, når der kaldes til samling. - Når barnet tager kontakt til de andre børn - ved smil, pludren, kram eller tale - Når de bidrager aktivt til fællesskabet, fx ved at ville dele rasleæg ud eller vælge sange til samlingen. - Når de begynder at pege på det, de har behov for. - Når de ikke springer forrest i køen og kan sidde og vente på tur, til den voksne siger nu. - Når børnene kigger på det, der foregår uden at lade sig påvirke af omgivelserne.

Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)	Vi dokumenterer via projektskemaer. Vi fotodokumenterer.
Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?	Der er plads til, at børnenes egne initiativer bliver imødekommet og understøttet, således at de har indflydelse på indholdet af deres egen hverdag. Vi laver pædagogiske aktiviteter, der tager udgangspunkt i den pågældende børnegruppes behov – og det enkelte barns særlige behov.
Evaluering (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)	Se under punkt 2 – Evaluering

3.2 Børnehaven

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	Barnets alsidige personlige udvikling
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - at barnet opnår selvværd og selvtillid. - at barnet bliver i stand til at udtrykke sine meninger, ønsker, følelser og behov. - at barnet bliver selvhjulpent, selvstændig og i stand til at træffe valg. - at barnet føler sig set, hørt og forstået. - at barnet respekterer andre på trods af forskelligheder. - at barnet føler sig som en del af fællesskabet. - at barnet er nysgerrig på verden.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - vi har fokus på relationer mellem barn/barn og barn/voksen. - rundkreds, hvor alle kan komme til orde. - at barnet har selv- og medbestemmelse. Det får opgaver og støttes i egne initiativer. - barnet får voksenstøtte til at blive selvhjulpent og mulighed for at udvikle sig gennem leg. - vi har fokus på det, der er væsentligt og interessant for barnet her og nu. - vores fremgangsmåde er planlagte aktiviteter, ture og leg - men har også plads til spontanitet. - vi siger goddag og farvel til alle. - vi har en forudsigelig hverdag, med bla. Ugeplaner og dagskema med pictogrammer. - vi er opmærksomme på, hvem som er til stede, og hvem som mangler. - vi forsøger at skabe en varm og kærlig atmosfære, med plads til kram og nærvær.

	<ul style="list-style-type: none"> - aktiviteter i mindre grupper. - godt forældresamarbejde.
Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)	<ul style="list-style-type: none"> - at barnet er glad for sin børnehave. - at barnet tør stå ved egne meninger og kan sige til og fra. - at barnet tror på sig selv og egne evner, og at det har mod på kaste sig ud i nye udfordringer. - at barnet er selvhjulpent. - at barnet er omsorgsfuldt og respekterer andre. - at barnet er spørgende, lyttende og fortællende. - at barnet tør være midtpunkt.
Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)	<ul style="list-style-type: none"> - Handleplaner - Farvelmapper
Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?	<p>Børnene er i høj grad medbestemmende i forhold til hvad og hvem de vil lege med. De understøttes i deres valg af legerelationer.</p> <p>Børnene har en høj grad af ansvar for, at alle føler sig som en del af et fællesskab – og de opfordres til at have blik for, at alle er i en relation og ikke sidder alene uden nogen at lege med (med mindre det naturligvis er et bevidst valg fra det enkelte barn)</p>
Evaluering (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)	<p>Se under punkt 2 – Evaluering</p> <p>Overleveringsskemaer.</p>

4. De sociale kompetencer

4.1 Vuggestuen

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	De sociale kompetencer
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - Børnene skal lære at rumme og respektere andre. - De skal lære at drage omsorg for andre, samt tage hensyn. - De skal opleve glæden og styrken ved et fællesskab. - De skal øve sig i at løse konflikter med andre børn. - De skal lære sociale spilleregler. - De skal udvikle evnen til at danne venskaber.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - At vi som voksne fungerer som rollemodeller og møder alle på samme måde, samt taler om, at forskelligheder er okay og være nysgerrige omkring dette. - Vi lægger vægt på at give børnene omsorg og tryghed ved knus, kram og anerkendelse. På denne måde fungerer vi som rollemodeller. Vi hjælper børnene til at blive opmærksomme på andres behov og agere derpå. - Vi skaber rammerne for fællesskabet ved at holde samling og dele os op i mindre grupper/fællesskaber. Her er fokus på at være sammen om en aktivitet. - Vi guider børnene i konfliktsituationer og sætter ord på episoden, så børnene i sidste ende selv lærer at løse deres konflikter. - Vi hjælper børnene til at omgås hinanden på en respektfuld og omsorgsfuld måde fx ”hov, den bil legede Peter med, du kan tage den anden bil, den er der ingen, der leger med”. - Vi opmuntrer børnene til at lege sammen evt. i et skærmet område med plads til fordybelse. Vi guider dem til at skiftes til at bruge legetøjet/bytte rundt/deles om. - Fri for Mobberi-kufferten til vuggestuen.
Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)	<ul style="list-style-type: none"> - Når fx de store børn kan rumme, at de mindre børn forstyrrer deres leg eller tager deres legetøj. - Når børnene tørrer hinandens næser eller giver sutten til rette ejermand. - Når børnene fx med stor entusiasme fortæller om en fælles oplevelse på en tur. - At børnene selv siger fra overfor deres venner. - Når børnene kan lege i længere tid uden at skabe konflikter, samt tilsidesætte egne behov frem for andres. - Når børnene spørger efter hinanden om morgenen og venter på bedstevennen.

Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)	Vi dokumenterer via projektskemaer. Vi fotodokumenterer.
Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?	Vi støtter børnene i deres spirende venskaber også på tværs af stuerne. Vi laver pædagogiske aktiviteter, der tager udgangspunkt i den pågældende børnegruppes behov.
Evaluerings (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)	Se under punkt 2 – Evaluering

4.2 Børnehaven

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	De sociale kompetencer
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - At børnene lærer de sociale spilleregler - At børnene støttes i at opbygge venskaber på tværs af alder og køn. - At børnene støttes i at udvikle respekt for andre, at lære at tage hensyn, at hjælpe og at lytte til hinanden. - At børnene lærer at sætte grænser og kunne sige fra. - At børnene oplever trykthed og tillid i deres relationer, til de voksne og til andre børn. - At børnene inddrages og opmuntres til at være aktive deltagere og føle, at de er en del af fællesskabet. - At børnene lærer at samarbejde med andre. - At børnene lærer at dele med andre børn og give plads til hinanden og tage plads. - At børnene kan løse konflikter sammen med andre børn, uden en voksen.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - I de daglige samtaler og til rundkredsen lærer vi børnene om sociale spilleregler, som de får mulighed for at prøve af, og vi støtter dem. Vi opfordrer de store til at lære de yngre børn om sociale spilleregler. - Vi guider børnene i konfliktsituationer, så de selv lærer at løse deres konflikter. - Vi vil igennem forskellige lege og aktiviteter lære børnene at samarbejde og de sociale spilleregler. - Vi griber ind ved drillerier. - Mobbekuffert. - Falckkursus.

	<ul style="list-style-type: none"> - Vennesider i farvelmapperne, (vi følger børnenes spor). - Føl-ordning. - Rytmik og bevægelse. - ”Brug dine ord”. - Legeaftaler privat/ telefonliste.
Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)	<ul style="list-style-type: none"> - At børnene leger på tvær af alder og køn. - At alle børn har venner. - At børnene fungerer i og kan se kvaliteterne i at være i forskellige grupper og sammenhænge. - At børnene forsøger at løse konflikter og forhandle selvstændigt. - At børnene kan genkende følelser hos sig selv og andre. - At børnene bruger deres ord. - At alle børn bliver inviteret/inviterer til leg
Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)	<ul style="list-style-type: none"> - Billeder - Observationer, der fortæller os, at børnene er gode til at løse konflikter og er omsorgsfulde. - Farvelmapper. - Overleveringsskema. - Konsultationer. - Handleplan
Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?	<p>Børnene er i høj grad medbestemmende i forhold til hvad og hvem de vil lege med. De understøttes i deres valg af legerelationer.</p> <p>Børnene har en høj grad af ansvar for, at alle føler sig som en del af et fællesskab – og de opfordres til at have blik for, at alle er i en relation og ikke sidder alene uden nogen at lege med (med mindre det naturligvis er et bevidst valg fra det enkelte barn)</p>
Evaluerings (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)	Se under punkt 2 – Evaluering

5. Den sproglige udvikling

5.1 Vuggestuen

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	Den sproglige udvikling
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - Børnene skal udvikle sproget og sprogforståelsen. - De skal kunne aflæse kropssprog tolke andres signaler. - De skal lære at aflæse simple ordkort. - De skal lære at lytte og følge en sproglig anvisning.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - Vi benævner handlinger i hverdagen, og sætter ord på det, vi ser. Vi læser højt, spiller spil og synger meget i løbet af dagen. - Vi guider børnene til at kunne se og tolke på andre børn og deres følelser ved at benævne, det vi kan se, fx at barnet er ked af det og græder. - Vi bruger ordkort til samling med alle børnenes navne, så de lærer at genkende deres eget, samt de andre børns navne. - Vi sætter handling sammen med den sproglige anvisning, så børnene forstår det, vi vil have dem til at gøre.
Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)	<ul style="list-style-type: none"> - Når børnene lærer nye ord og bruger dem, samt via kropssprog eller mimik responderer på det, vi siger til dem. Eller at de benytter fagterne til de sange, vi synger. - Når børnene fortæller om eller peger på et andet barn, der udviser følelser, fx er ked af det og græder. - Når børnene fx selv siger ordkortet højt, når det vises frem, eller peger på sig selv, når barnets eget navn kommer. Eller de kan genkende forbogstavet i deres eget navn. - Når børnene udfører den handling som vi har bedt dem om. Fx når vi beder børnene om at tage tøj på og de gør det.

Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)	Vi dokumenterer via projektskemaer. Vi fotodokumenterer. Alle børn sprogvurderes mellem 2,8 og 3,4 år.
Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?	Børnene har indflydelse på hvilke sange, vi synger til samling, samt hvilke bøger vi læser højt. Vi inlader os på samtaleemner, der følger deres spor. Vi laver pædagogiske aktiviteter, der tager udgangspunkt i den pågældende børnegruppes behov.
Evaluering (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)	Se under punkt 2 – Evaluering

5.2 Børnehaven

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	Den sproglige udvikling
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - at barnet tilegner sig og udvikler sit sprog igennem daglige aktiviteter. - at barnet får kendskab til skriftsproget, tale, symboler og tal. - at barnet bliver styrket i rim, remser og at lege med sproget. - at barnet får læst bøger og fortalt historier. - at barnet via sproget, kan udvikle lege, og være i stand til at danne relationer med andre børn. - at barnet via sproget er i stand til at kommunikere og løse konflikter.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - personlig ordkasse og ordkort, som gør barnet opmærksom på skriftsproget samtidig med det talte sprog. - rundkreds, som kan indeholde alt som hører til den sproglige udvikling. - vi bruger dialogisk læsning, hvor børnene inddrages i de historier, der bliver læst op. Der er fokus på dialogen, hvor børnene får mulighed for at styre samtalen. - samtaler i hverdagen. - samtaler i små grupper til frokost. - historielæsning til frugt, børnene bliver inddraget i valg af bøger, der læses højt af. - spil. - ture. - storegruppe, hvor der er fokus på dialog, sprog og blive robust inden skolestart. - vi bruger de digitale medier, f.eks. iPad'en, hvor der er sange og historier. Vi søger oplysninger på internettet, hvor børnene kan møde forskellige former udtryk. Børnene får også mulighed for at spille og den bliver også anvendt som et kreativitet værktøj, der kan udvide deres ordforråd. - i konfliktsituationer opfordrer vi til at børnene til at bruge ”deres ord”. - med udgangspunkt i barnets alder og udvikling introducerer vi dem for

	<p>humor og ironi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - som voksne er vi bevidste om at vores kropssprog stemmer over ens med det talte sprog. - vi vægter det tværfaglige samarbejde højt. - vi lærer børnene at modtage en kollektiv besked. - vi bruger rim, remser og synger med børnene. - vi sætter ord på det, vi gør.
<p>Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - at børnene giver udtryk for følelser og behov. - at børnene fortæller og lytter til hinanden og forstår dialogens opbygning. - at børnene har kendskab til bogstaver, tal, symboler og bruger det i leg. - at barnet som minimum kan genkende og skrive sit eget navn. - at børnene igennem den frie leg kobler ord sammen med begreber, handlinger og følelser. - at børnene verbalt leger med sproget. - at de voksne er opmærksomme på kommunikationen. - at børnene sprogligt er i stand til at løse konflikter.
<p>Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -ordkort. -foto, film og lyde. -whiteboard tavlen, hvor der hver dag bliver skrevet, hvad dagen har indeholdt. - ugeplan. - små bøger med billeder og tekst fra ture og aktiviteter.
<p>Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?</p>	<p>Børnene inddrages i valget af bøger til højtlesning og ved dialogisk læsning, er det den voksne der sætter rammerne, men det er børnene der har ansvaret for at fylde dialogen ud.</p> <p>Børnene inddrages i beskrivelserne af aktiviteterne, hvis vi fx laver en fotobog om en tur eller en bevægelsesaktivitet.</p>
<p>Evaluerings (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)</p>	<p>Se under punkt 2 – Evaluering Sprogvurderinger</p>

6. Krop og bevægelse

6.1 Vuggestuen

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	Krop og bevægelse
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - Børnene skal udvikle motoriske færdigheder. - De skal udvikle sansemotoriske færdigheder. - De skal lære deres egen krop at kende. - De skal føle glæde ved at bruge deres krop. - De skal have en viden og forståelse for sund kost.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Grovmotorisk</u>; Vi laver rytmik og gymnastik, hvor hele kroppen er i fokus, samt går ture, leger på legepladsen og tumler og danser på stuen. <u>Finmotorisk</u>; Vi klipper, tegner, laver perler, maler med pensel, leger med modellervoks og leger med forskellige typer af legetøj, der stimulerer den finmotoriske udvikling. - I vuggestuen kan der være madras, ribbe, drejestol og trampolin tilgængelig, så børnene kan udfordre sig selv motorisk. - Vi benævner fx madsituationer ”av, suppen er varm, se hvor den ryger” eller på legepladsen ”uh, det er koldt, se, jeg har gåsehud”. Vi puster sæbebobler og på den varme mad. Vi laver afslapning med musik og bruger fjer, til at kilde med. Vi rører ved forskellige materialer fx kartoffelmel, karse, modellervoks og fingermaling. - Vi snakker om, hvad de forskellige kropsdele hedder, fx via sanglege, samt benævner, når børnene fx tager tøj på ”strømpen skal på foden”. Derudover snakker vi om, hvad kroppen kan og eksperimenterer med det. - Vi er rollemodeller for børnene og viser, at vi er glade for at bevæge vores krop. Vi sætter fx løbelege i gang og motiverer børnene til at udfordre kroppen og føle glæde ved at kunne løbe hurtigere og hurtigere, samt føle at de bliver forpustede. Glæden ved at kunne gribe, kaste, sparke til en bold. - Vi snakker primært i spisesituationer om den mad, vi indtager og hvad der er godt, at spise meget af/lidt af.
Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)	<ul style="list-style-type: none"> - At de fx udfordrer sig selv gentagne gange, til de opnår det, deres intention er fx ved at rejse sig op, for til sidst at kunne gå. Eller at de øver sig i at hoppe, for til sidst at kunne slippe gulvet med begge ben samtidig. At de har en vilje til at øve sig og gentage handlinger for at lære det ønskede. - At de selv benævner, at maden er varm eller at vandet er vådt. - At de selv benævner kropsdele eller at de kan pege på den rigtige kropsdel når vi fx siger ”hvor er din næse?” - Når de med tydelig glæde bruger deres krop aktivt fx på legepladsen eller fx kravler op i ribben eller snurrer rundt på drejestolen. - Når barnet begynder at vise interesse for den mad der bliver

	serveret og smage på noget barnet ikke kender. Når de benævner fx slik er usundt.
--	---

Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)	Vi dokumenterer via projektskemaer. Vi fotodokumenterer.
Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?	Vi støtter dem i deres initiativer, i forhold, der vedrører deres krop og bevægelser. Når vi fx støtter børnene i at kravle op på puslebordet. Når de peger på trampolinen, tager vi den frem, så de kan hoppe. Vi laver pædagogiske aktiviteter, der tager udgangspunkt i den pågældende børnegruppes behov.
Evaluerings (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)	Se under punkt 2 – Evaluering

6.2 Børnehaven

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	Krop og bevægelse
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - At skabe interesse hos børnene for at bruge deres krop. - At børnene føler lyst og glæde ved at bruge kroppen. - At stimulere børnenes sanser. - At børnene bliver selvhjulpne. - At børnene bliver bevidste om sund kost, hygiejne og vigtigheden af at bevæge sig.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - Personalet skal have fokus på bevægelse i hverdagen. - Rytmik og bevægelse/ balancebane og Op og Hop 3 gange om ugen. - Ture. - Regellege. - Sanglege. - At børnene støttes i af- og påklædning, når vi skal ud af huset. - Falckkursus. - Rundkreds. - Madordning, hvor børnene præsenteres for forskellige råvarer. - At børnene selv smører deres madpakker, når vi skal på tur. - At børnene bliver præsenteret for forskellige sanseoplevelser igennem forskellige materialer. - At børnene kommer på legepladsen hver dag. - At vi har en kultur, hvor man er ”madmodig”, dvs. smager på mad, man ikke kender. - Samtaler om mad.

Valbyhøjs Pædagogiske Læreplan 2017-2018

Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)	<ul style="list-style-type: none"> - At børnene er aktive i og tør at kaste sig ud i bevægelseslegene og aktiviteterne. - At børnene viser interesse for fysisk aktivitet. - At børnene kan udføre aktiviteterne alderssvarende. - At børnene har viden om, hvordan deres krop fungerer. - At børnene udfordrer sig selv motorisk. - At børnene er interesserede i, hvad vi skal have at spise. - Bruger Ipad til at søge oplysninger
Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)	<ul style="list-style-type: none"> - Billeder/film. - Observationer. - Konsultationer. - Handleplaner. - Malerkursus. - Produkter fra kreative aktiviteter.
Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?	Vi følger børnene i deres initiativer i forhold til at bevæge sig og udfordre kroppen. Vi laver pædagogiske aktiviteter, der tager udgangspunkt i den pågældende børnegruppes behov og ikke mindst ønsker.
Evaluering (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)	Se under punkt 2 – Evaluering

7. Naturen og naturfænomener

7.1 Vuggestuen

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	Naturen og naturfænomener
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - Børnene skal lære at vise hensyn og omsorg for naturen. - De skal være opmærksomme på og lære om naturfænomener. - De skal opleve og færdes i naturen i alt slags vejr med alle sanser. - De skal være nysgerrige på naturens muligheder for leg og læring.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - Vi går rundt på legepladsen for at samle skrald op og smide ud, her er børnene inddraget. På ture gør vi opmærksom på naturens færdselsregler (fx at gå udenom blomsterne, ikke knække grene af osv.) Børnene deltager i pasning af planter ude/inde. - Vi går på legepladsen i alt slags vejr. Vi kigger ofte ud af vinduet for at vurdere vejret og sætter ord på (det blæser, solen skinner, det sner, nu gik der en sky for solen etc.) - Vi gør opmærksom på, når det fx regner og åbner vinduet, så vi kan høre det. På legepladsen mærker vi regnen på huden og fanger snefnug med tungen. Vi mærker kulde og varme alt efter årstiden. - Vi guider børnene til fx at lave sandkager, blande mudder, gemme sig i krat, gå på meget forskelligt underlag, kaste med snebolde og snakker om, hvad dyrene hedder og årstidernes skiften.
Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)	<ul style="list-style-type: none"> - Når børnene fx selv benævner "se, der er en snegl, man må ikke træde på den". Eller gør opmærksom på, at der ligger skrald. - Når de fx siger "se, det sner", eller "nu blev det mørkt, det var måske en sky". - Når børnene fx siger "hør, det regner" eller beder om at få jakken af på legepladsen, fordi det er varmt. - Når børnene hopper i vandpytter, finder grene, som de bruger i leg, laver sandkager eller spørger om, hvad et bestemt dyr hedder. Når de benævner, at der vokser blomster op og kommer knopper på træerne.
Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)	<p>Vi dokumenterer via projektskemaer.</p> <p>Vi fotodokumenterer.</p> <p>Vi laver ugeplaner.</p>
Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?	<p>Der er plads til, at børnenes egne initiativer bliver imødekommet og understøttet, så de har indflydelse på indholdet af deres egen hverdag.</p> <p>Vi laver pædagogiske aktiviteter, der tager udgangspunkt i den pågældende børnegruppes behov.</p>
Evaluering (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)	Se under punkt 2 – Evaluering

7.2 Børnehaven

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	Naturen og naturfænomener
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - barnet skal lære naturen at kende. - barnet skal lære at respektere naturen, at bruge den forsvarligt. - barnet skal have kendskab til de 4 årstider, de 4 elementer, naturfænomener og miljø. - barnet skal have mulighed for at opleve naturen med alle deres sanser.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - haletudseprojekt. - sommerfugleprojekt om sommerfugles udvikling. - Zoo og besøg i Bio 3 (skoletjenesten i Zoo) - søge fakta på iPads. - ture. - spireprojekt (planter). - vi undersøger dyr/insekter gennem mikroskop og lup. - vi inddrager naturens materialer til kreative aktiviteter. - vi leger i naturen. - affaldsindsamling. - vi laver bål. - vi bruger naturen i alt slags vejr.
Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)	<ul style="list-style-type: none"> - At barnet har kendskab til natur og dyr både på og udenfor legepladsen. - At barnet har kendskab til forskellige typer natur i by, skov, mark og strand. - At barnet er nysgerrigt, eksperimenterende og stiller spørgsmål til verden omkring dem. - At barnet er bevist om og kan fortælle om årstiderne. - At barnet deltager i at passe/vande planter på legepladsen og til vores spireprojekt. - At barnet smider ting i skraldespanden og ikke på jorden. - At barnet er opmærksomt på, at de skal passe på dyr og planter. - At barnet har respekt for ild og bål. - At barnet opbygger en glæde for naturen og dens fænomener.

Valbyhøjs Pædagogiske Læreplan 2017-2018

Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)	Vi tager billeder Plancher Små bøger med billeder og tekst Diplomer Samtaler Produkter fra kreative aktiviteter
Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?	Børnene er med i indkøb og valg af frø og planter. De har et medansvar for, at vi får vandet planterne på legepladsen, og at vi passer og plejer dem. Flere af børnene husker og taler om fx haletudseprojektet, hvor vi henter haletudser og følger deres udvikling i vores akvarium.
Evaluering (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)	Se under punkt 2 – Evaluering Observationer af, hvordan børnene reagerer på aktiviteterne. Samtaler med børnene.

8. Kulturelle udtryksformer og værdier

8.1 Vuggestuen

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	Kulturelle udtryksformer og værdier
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - Børnene skal have kendskab til og deltage i forberedelser og gennemførelse af traditioner, der knytter sig til de forskellige højtider. - De skal have kendskab til forskellige materialer og redskaber som farver, maling og formbart materiale. - De skal have kendskab til og deltage i kulturelle tilbud i og udenfor vuggestuen. - De skal kende de mest almindelige sange, som kendes i de fleste familier.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - Vi pynter stuen til fastelavn, påske, jul osv. Vi fortæller om, hvad de forskellige højtider indeholder. Børnene laver fastelavnsris og julegaver til forældrene. Vi holder julefrokost. I løbet af året har vi i Valbyhøj traditioner såsom sommerfest, forældre Kaffe og juleflip. - Vi laver hyppigt vores eget modellervoks, maler med pensler og fingre og klistrer med ting, vi finder i naturen. Vi tegner med farveblyanter og øver os i at klippe og spidse farveblyanterne. - Vi laver ture ud af huset til fx Zoo, teater og bibliotek. - Vi synger sange til samling og spontant i hverdagen, samt hører musik hver dag.
Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)	<ul style="list-style-type: none"> - Når de ved juletid ”tæller ned” til juleaften, eller benævner sammenhænge mellem fx æg og påske. - Når børnene gør opmærksom på, at blyanten er knækket og trænger til at blive spidset, eller at de selv beder om modellervoksen. - Når de snakker om de ture, vi har været på. Eller at de kan huske bestemte udflugter via fotos og fortælle ud fra billedet. - Når de beder om at få sat musik på eller spørger efter bestemte sange fx til samling, eller når vi skal spise.

Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)	Vi dokumenterer via projektskemaer. Vi fotodokumenterer. Vi laver ugeplaner.
Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?	Børnene er medbestemmende i forhold til sangvalg, udsmykning af fastelavnsris og hvilken slags musik, vi skal høre. Vi laver pædagogiske aktiviteter, der tager udgangspunkt i den pågældende børnegruppes behov.
Evaluering (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)	Se under punkt 2 – Evaluering

8.2 Børnehaven

Dato/Tidsplan	2017-2018
Tema(beskrivelse eller pæd. tiltag)	Kulturelle udtryksformer og værdier
Pejlemærke/ Læreplanstema	Se ovenfor
Læringsmål	<ul style="list-style-type: none"> - At udvikle børnenes digitale færdigheder og begyndende dannelse. - At børnene støttes i at udtrykke sig kreativt og bruge deres fantasi. - At børnene præsenteres for forskellige materialer og udtryk. - At børnene bliver bevidste om forskellige kulturer.
Fremgangsmåde (hvordan forventer vi at projektet vil forløbe, materialer, hvem er ansvarlig for hvad)	<ul style="list-style-type: none"> - Vi lægger vægt på traditioner året rundt: Sommerfest, forældrekafe, juleflip, vi henter juletræ, julefrokost for børnene, vi får besøg af en drillenisse, vi holder fastelavn, påskeharen kommer forbi, afslutning når man stopper i børnehaven og fødselsdage. - Vi laver kreative aktiviteter til højtiderne: påske, fastelavn og jul. - Børnene bliver præsenteret for forskellige materialer, f.eks. naturmaterialer, genbrugsmaterialer og ganske almindelige materialer som maling og papir. - Vi tager i biografen og teateret. - Vi taler om forskellige traditioner og trosretninger.
Tegn (hvordan kan vi se, at vi er på vej mod at nå målene)	<ul style="list-style-type: none"> - Når børnene begynder at være nysgerrige på, hvad de digitale medier kan og eksperimenterer med det. - Når børnene har en eksperimenterende tilgang til den kreative udfoldelse og ikke lader sig bremse af, at noget er rigtigt eller forkert. - Når børnene kender og genkender materialer og har forslag til, hvad de kan bruges til. - Når børnene selv nævner forskelle i måder at fejre højtider – fx om man fejrer jul eller ikke.

Dokumentation (hvordan vil vi dokumentere, hvem gør det)	Plancher Små bøger med billeder og tekst Samtaler Produkter fra kreativitet aktiviteter Ugeplaner
Børnemiljø – hvordan er børnene inddraget i forløbet?	Børnene er med i valget af udsmykning af fastelavnssris. De er selv med til i løbet af december måned at lave den store julekalender, som fx er udsmykket med en perleplade og et billede for hver dag, som de hver især har lavet. Nogle af materialerne er frit tilgængelige, så børnene selv kan vælge dem til. Børnene har indflydelse på rammerne fx om man skal danse stopdans til fødselsdag – og alle er med til at tegne fødselsdagsdug til den, der skal fejres.
Evaluering (er læringsmålene nået, skal vi gøre noget anderledes fremover)	Se under punkt 2 – Evaluering

9. Inklusion og fællesskab

Alle børn og unge skal opleve at være en del af et socialt fællesskab. Børn og unge med særlige behov skal inkluderes i fællesskabet med udgangspunkt i deres behov og muligheder. Personalets respekt for børnene og de unges egne kulturfællesskaber er central.

Pejlemærke for pædagogisk kvalitet i dagtilbud 0-18 år

I Valbyhøj vægter vi at alle – både børn, forældre og ansatte - er en del af det samme fællesskab. Fællesskabet er vores lille institution med 34 børn, deres familier og 8 ansatte.

Udover dette fællesskab, har børnehaven og vuggestuen også deres egne fællesskaber, som bla. vægtes ved samling med et pædagogisk indhold.

I Valbyhøj tager vi udgangspunkt i det enkelte barn og dennes familie. Vi ser den enkelte families behov, som en vigtig del af barnets trivsel.

Det er vores ansvar at skabe nogle rammer, hvor alle kan trives og er en del af fællesskabet. Det er vigtigt, at alle udvikler en forståelse for, at vi alle er en ressource i fællesskabet, da det er i relationerne, der er mulighed for udvikling og læring.

Børn med særlige behov, der muligvis befinder sig i en udsat position i forhold til fællesskabet, inkluderes gennem planlagte pædagogiske aktiviteter og ved et fælles fokus på, at vi alle har brug for at være en del af et fællesskab.

I Valbyhøj er Børn med særlige behov defineret som børn, der har udfordringer, der kræver særligt tilrettelagte pædagogiske aktiviteter. I samarbejde med forældrene laver vi handleplaner for det fremadrettede fokus – og hvis vi finder det nødvendigt, tager vi i samråd med forældrene kontakt til supportfunktionen eller et af kompetencecentre i Københavns Kommune.

Vi ser det, at børnene udvikles og trives som et tegn på, at de føler sig som en del af vores fællesskab.

10. Børneperspektiv

10.1 Vuggestuen

Børnene i vuggestuen virker generelt meget trygge, tillidsfulde, kærlige og initiativrige. De er glade for at komme ind i vuggestuen og børnene er opmærksomme på, når der kommer børn ind af døren om morgenen. De større børn har øje for de mindre børns behov og er gode til at hjælpe eller hente en voksen.

Børnene har en god fantasi og er gode til at lege på tværs af alder. Nogle af børnene, mest de yngre, har til tider oftere behov for at sidde hos en voksen. Børnene er bevidste om, hvad vuggestuen kan tilbyde dem af legemuligheder og benytter sig deraf.

Vuggestuen har en meget struktureret og rutinepræget hverdag, som alle børn er bekendte med. Det er tydeligt at se, at de føler sig forberedt på, hvad der skal ske.

10.2 Vuggestuebørnenes behov

Børnene har forskellige behov alt efter deres alder og udvikling. Derfor er det vigtigt, at vi er opmærksomme på, hvor de er i deres udvikling lige nu.

Ved frokosttid sidder de ældste børn ved et separat bord og er her mere selvhjulpne. De får mulighed for at dække bord, hælde mad op, hjælpe hinanden indbyrdes ved at lytte til de andre børns behov ved fx at række kanden videre til det barn, der beder om det.

Børnene er meget nysgerrige og eksperimenterende individer, og det er vigtigt, at de får lov at udvikle deres personligheder igennem netop at eksperimentere. Det er fx vigtigt at sanse, hvad de spiser både ved at røre ved det, kigge på det, lytte til det, lugte til det og smage på det.

Vi sætter ord på børnenes følelser og intentioner, idet de endnu har et uudviklet sprog. Det er vigtigt for børnene, at de føler sig forstået.

Vi holder samling mindst 3 gange om ugen, hvor alle børn bliver råbt op og får sit navn på et ordkort. På denne måde føler alle børn sig set.

10.3 Børnehaven

Vi arbejder i børnehaven med en positiv og anerkendende kommunikation og tilgang til børnene.

Børn er nysgerrige og videbegærlige, og vi tilstræber at opfange deres interesseområder og støtte dem i at følge de spor, de finder spændende.

Vi pirrer børnenes nysgerrighed ved selv at være inspirerende og nysgerrige som voksne. Dét vi ikke ved eller kender svaret på, undersøger vi sammen.

Vi mener, det er vigtigt at børnene kan udvikle ejerskab for egne følelser og stemninger, og at de får et trykt rum til at udvikle disse - med støtte fra voksne og andre børn.

Vi vil skabe et læringsmiljø, hvor tilgangen til ny viden, erkendelser og kompetencer er let. Vi skaber rum og plads til eksperimenter. Vi har fokus på det enkelte barn og dets ressourcer, og samtidig støtter vi dem i de udviklingsområder, hvor der kan være større udfordringer.

Vi arbejder kontinuerligt med at skabe et dynamisk og levende miljø, der inkluderer alle børn og voksne, som de unikke personer, vi er. Vi er bevidste om at udnytte gruppens styrker og ressourcer i arbejdet med udsatte og/eller sårbare børn, der har særlige behov

Vi lærer børnene at tage et medansvar og at sætte ord på/i konflikter. Vi viser ved eksempler og eget engagement, hvordan konflikter kan løses gennem kommunikation, hvor begge parter kan gå ud af uoverensstemmelsen med en følelse af være blevet set og hørt.

”Jeg behandler andre, som jeg ønsker selv at blive behandlet...”

Vi gør meget ud af at tale sammen i børnegruppen om, hvordan vi behandler hinanden. Vi støtter børnene i at respektere hinandens sindsstemninger, grænser, humør etc., med alle de forskellige intentioner og kompetencer de har.

Det er vores holdning at børn skal have rum til indflydelse og medbestemmelse i eget liv, dér hvor de udviklingsmæssigt befinder sig, og hvor det er muligt.

Vi støtter børnene i deres udvikling af empathiske kompetencer og evnen til at udvise omsorg for hinanden.

10.4 Voksenrollen i Valbyhøj

Det er vigtigt, at vi følger børnenes spor og initiativ. Børn har en mission, som ikke altid er åbenlys for os voksne, men det er de voksnes opgave at følge børnene i deres spor og give dem de redskaber, de har behov for, for at nå deres mål. Et planlagt projekt har tit et bestemt mål, men vi ser processen som den vigtige del af projektet og ikke målet i sig selv. Hvis vi fx maler påskeæg, er det vigtige ikke den voksnes forudbestemte forestilling om, hvordan ægget skal ende med at se ud, men derimod barnets udbytte af processen.

Vi er bevidste om, at børn lærer gennem det, de ser, frem for det, de bliver fortalt. De voksne bliver konstant spejlet af børnene, derfor er vi meget bevidste om at være et godt forbillede for børnene. Vi er bevidste om at sindstilstande har en smittende effekt og er enige om at være positive og skabe en god stemning på stuen.